

кваліфікації фахівців, які проводять геноскопічне дослідження;

– розробити порядок фіксації, вилучення, упаковки, умови і терміни зберігання і транспортування біологічних об'єктів, що надаються на геноскопічну експертизу;

– розробити механізм, що забезпечить конфіденційність генетичної інформації, яка реєструється в базах даних;

– генетична інформація, що розміщується в національному банку даних або місцевих базах даних, повинна бути автоматизована на основі єдиного програмного продукту, який використовуватиметься на сумісних персональних комп'ютерах.

Список використаних джерел

1. Криминалистическая регистрация: учеб. пособ. / И.В. Александров, Е.П. Ищенко, П.П. Ищенко и др. – Красноярск, 1991.

2. Руководство для следователей / под ред. Н.А. Селиванова и В.А. Снеткова. – М, 1998.

Поліщук С.В.

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Судова експертиза як галузь наукового знання складалася впродовж багатьох десятиліть. В результаті наполегливої роботи вчених була створена загальна методологічна основа судової експертизи, яку складають загальна теорія судової експертизи (судова експертологія), теорії судово-експертної ідентифікації, діагностики і ситуатології (судово-експертного ситуативного аналізу), система вчень, методів і методик судової експертизи. З цього приводу видається доречним навести думку Р.С. Белкіна та А.І. Вінберга про те, що загальними законами розвитку науки, які заслуговують самої прискіпливої уваги, є закон безперервності накопичення наукового знання, закон інтеграції та диференціації наукового знання, закон зв'язку та взаємного впливу науки та практики [1, с. 53].

Стаття 1 Закону України «Про судову експертизу» визначає судову експертизу як дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування та суду [2]. В той же час статтею 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» наукова і науково-технічна експертизи визначаються як діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів [3]. Порівнюючи ці два законодавчо закріплені визначення двох різних видів експертиз, неможливо не погодитися з позицією окремих науковців про те, що судово-експертна діяльність за своєю природою не є науковою діяльністю.

З цього приводу виглядає цілком обґрунтованою точка зору Т.В. Авер'янової, яка вважає, що судова експертиза є різновидом практичної

діяльності, що ґрунтується на науці, але не є науковим дослідженням. Помилковість змішування наукового дослідження та проведення експертиз, на її переконання, стає очевидним при порівнянні їх цілей. Цілі застосування методів наукового дослідження обумовлені цілями самого цього дослідження – пізнання сутності об'єктів дослідження і на цій основі закономірностей об'єктивної дійсності [4, с. 27]. У цьому Т.В. Авер'янова вбачає принципову різницю між науковим дослідженням та практичною діяльністю. У цьому ж полягає відмінність цілей застосування методів науки та методів практичної діяльності. Це пов'язане, по-перше, з відмінністю практичної діяльності від наукового дослідження та, по-друге, зі специфічними особливостями, які властиві різним видам практичної діяльності, адже цілі практичної діяльності – не відкриття об'єктивних закономірностей навколишнього світу, не побудова теорії, не перевірка наукових гіпотез, а у вирішенні виключно практичних завдань. Звичайно, що для досягнення цих цілей потрібні відповідні методи, причому їх вибір напряму залежить не лише від цілі, але й від умов практичної діяльності. Така позиція Т.В. Авер'янової видається справедливою.

Вперше на законодавчому рівні термін «судово-експертна діяльність» було введено Законом України «Про судову експертизу». Сам закон не має визначення цього поняття, але розкриває його сутність в преамбулі та у окремих статтях Закону. Так, в преамбулі сказано, що він визначає правові та організаційні основи судово-експертної діяльності «з метою забезпечення правосуддя України незалежною кваліфікованою та об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки та техніки» [2].

Включення в Законі України «Про судову експертизу» у зміст судово-експертної діяльності її правових основ, на переконання М.Я. Сегая, дає підстави для більш широкого тлумачення поняття «судово-експертна діяльність». По-перше, це поняття, в якому метою діяльності є забезпечення правосуддя науково обґрунтованою, об'єктивною та незалежною експертизою, визначає сутність державної політики в галузі судової експертизи, яка п. 14 ст. 92 Конституцією України визнана невід'ємною складовою правосуддя, чії основи визначаються виключно законами України. По-друге, суб'єктами цієї діяльності є не тільки учасники кримінального провадження, а й органи державної влади, які здійснюють правозабезпечуючу, правозастосовну та організаційну функції з належного забезпечення правосуддя судовою експертизою. По-третє, правове і організаційне забезпечення по суті є лише супроводом головної ланки судово-експертної діяльності – науково-методичного забезпечення проведення експертиз атестованими судовими експертами. Отже, робить висновок М.Я. Сегай, судово-експертна діяльність може бути визначена як заснована на конституційних засадах діяльність органів державної влади, юридичних і фізичних осіб із забезпечення правосуддя незалежною, об'єктивною, кваліфікованою, такою, що спирається на досягнення науки і техніки, судовою експертизою [4, с. 752].

Визначення судово-експертної діяльності дається в проекті закону України «Про судово-експертну діяльність», де у п. 15 ч. 1 ст. 1 зазначено, що це «особливий вид діяльності, пов'язаної з організацією та проведенням судових експертиз, експертних досліджень, спрямованих на забезпечення уповноважених осіб (органів), юридичних та фізичних осіб незалежними, кваліфікованими та об'єктивними висновками, орієнтованими на максимальне використання досягнень науки та техніки, створенням і удосконаленням науково-методичної бази у галузі криміналістики і судової експертизи, а також державним управлінням у цій сфері» [6].

Отже, на нашу думку, без однозначного розуміння дефініції «судово-експертна діяльність» її структури та функцій, неможливо розкрити в наукових поняттях предмет, структуру, функції та систему судової експертології, об'єктом вивчення якої є судово-експертна діяльність.

Список використаних джерел

1. Белкин Р.С. Криминалистика. Общетеоретические проблемы / Р.С. Белкин, А.И. Винберг. – М.: Юридическая литература, 1973. – 264 с.
2. Закон України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 року №4038-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – Ст. 232. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10 лютого 1995 року № 51/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 56. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр/print1389886000643195>.
4. Аверьянова Т.В. Судебная экспертиза. Курс общей теории / Т.В. Аверьянова. – М.: Норма, 2007. – 480 с.
5. Сегай М.Я. Судебная экспертология: объект, предмет, природа и система науки / М.Я. Сегай // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – Вип. 3. Зб. наук.-практ. матеріалів (до 80-річчя заснування Харківського НДІ судових експертиз). – Харків: Право, 2003. – С. 25-32.
6. Проект Закону «Про судово-експертну діяльність». – Електронний режим доступу: http://zib.com.ua/ua/print/37641-proekt_zakonu_pro_sudovo-ekspertnu_diyalnist_tekst.html.

Приходько Ю.П.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЛІДІВ, ВИЯВЛЕНИХ НА МІСЦІ КРИМІНАЛЬНОГО ВИБУХУ

Практика показує, що розслідування злочинів, пов'язаних із застосуванням вибухових пристроїв, викликає певні труднощі, які полягають у збереженні слідової картини після вибуху. Своєчасне проведення огляду, виявлення і вилучення слідів вибуху вибухового пристрою та їх дослідження дають можливість більш повно і об'єктивно розслідувати даний злочин. Тому, в даному випадку ми розглянемо категорію слідів, які залишаються на